

Beleidsplan Stichting Veluwefonds

oktober 2020

Introductie

In 2000 werd de begeleidingscommissie voor het Waardevol Cultuurlandschap Veluwe opgevolgd door de Veluwecommissie. Deze was zowel reconstructiecommissie als streekcommissie. Als reconstructiecommissie had deze de taak een reconstructieplan voor de Veluwe te ontwerpen, waarin een nieuw evenwicht tussen de belangrijke landschappelijke en ecologische kernwaarden van de Veluwe en de ruimteclaims van de zich sterk ontwikkelende intensieve veehouderij gevonden moest worden. Als streekcommissie had de Veluwecommissie een belangrijke adviserende taak in de toewijzing van subsidies t.b.v. streekontwikkeling zoals de Europese Leader gelden en nationaal gefinancierde natuurontwikkeling.

In 2004 behoorde de Veluwe tot de twintig beoogde Nationale Landschappen, zoals weergegeven in de Nota Ruimte van het Ministerie van VROM. De provincies werden uitgenodigd deze voorgestelde gebieden formeel aan te wijzen (te begrenzen). Tegenover bescherming van de kernkwaliteiten stond ook een financiële bijdrage van het Rijk. In de zomer van 2007 blijkt er binnen de provincie Gelderland onvoldoende bestuurlijk draagvlak te zijn om de begrenzing van het Nationaal Landschap Veluwe vast te stellen.

In de loop der jaren raakt de Veluwecommissie steeds meer van haar taken en bevoegdheden kwijt. Als vanaf 2010 met de aanmerkelijke inperking van overheids gelden t.b.v. natuurontwikkeling ook nog de provinciale ambitie om de voorgenomen Ecologische Hoofdstructuur (EHS) te realiseren min of meer gehalveerd wordt, gaan er stemmen op om naar alternatieve vormen van belangenbehartiging voor de Veluwse natuur te komen. Het Veluwefonds is ontstaan in de context van een zieltogende Veluwecommissie.

De Veluwecommissie werd per 1 januari 2012 opgeheven. De Klankbordgroep van 19 Veluwse Gemeenten*) verliest haar functie als vooroverleg voor de Veluwecommissie, maar gaat door als Bestuurlijk Overleg Veluwse Gemeenten. In dit bestuurlijk overleg wordt regelmatig gesproken over mogelijkheden voor een vervolg. Eén van die mogelijkheden betreft het oprichten van het Veluwefonds. Na een succes- en sfeervol benefitdiner bij de Echoput wordt met financiële steun van het bestuurlijk overleg in december 2012 de stichting Veluwefonds opgericht. Hoewel de stichters vier Veluwse wethouders uit het bestuurlijk overleg zijn is het hun uitdrukkelijke bedoeling dat het Veluwefonds een onafhankelijke, private organisatie wordt.

Missie en Visie

De missie van het Veluwefonds vloeit voort uit de ontstaansgeschiedenis. Veluwefonds wil natuur en landschap en de daaraan verbonden cultuurhistorische waarden van de Veluwe een stem geven, behouden en versterken. Zij vormen de basis voor de kernkwaliteiten van dit grootste aaneengesloten natuurgebied op het Nederlandse vasteland en belichamen daarmee belangrijke intrinsieke waarden. Bovendien vormen zij de basis waarop vele mensen wonen, werken, recreëren en gezond en gelukkig zijn en worden: de Veluwse economie.

In de visie van het Veluwefonds is het goed de kernkwaliteiten van de Veluwe ten volle te benutten, onder de voorwaarde dat wij de onderliggende intrinsieke waarden in stand houden. De geschiedenis leert ons dat dat niet vanzelf gaat, in tegendeel. Veluwefonds wil tegenwicht geven door deze waarden actief te beschermen en te versterken.

*) De Overijsselse gemeenten met gronden op de Veluwe, Deventer en Olst-Wijhe, waren daarbij niet betrokken.

Doel en Opgave

De ambities van het Veluwefonds liggen in feite op twee niveaus.

versterking van de Veluwe

Het eerste niveau, vormt de vertaling van bovengenoemde missie en visie, zoals in artikel 2 van de statuten verder zijn uitgewerkt:

- de bevordering en ontwikkelen van agrarische, recreatieve en andere economische activiteiten, de leefbaarheid in de dorpen en de streekidentiteit;
- het behoud, herstel en versterking van de gebiedskwaliteit en landschappelijke waarden, de cultuurhistorische, archeologische en aardkundige waarden, de biodiversiteit en het watersysteem.

De gedachte achter deze doelstelling is dat economische ontwikkeling en streekontwikkeling op de Veluwe noodzakelijk is voor zowel de leefbaarheid als de instandhouding van de natuurlijke kernkwaliteiten van de Veluwe. Voorwaarde daarbij is het criterium dat economische ontwikkeling de natuurlijke waarden zo weinig mogelijk schaadt en deze per saldo versterkt van.

fonds zijn

Het tweede niveau betreft het volwaardig kunnen functioneren van het Veluwefonds als instrument om de eerste ambitie waar te kunnen maken. Het Veluwefonds is in essentie een fonds. Het wil daartoe, aanvullend aan mogelijke overheidsfinanciering voor natuur en landschap, private middelen verwerven en beheren om daarmee zijn doelen te kunnen realiseren.

Het 'verwerven van middelen' klinkt makkelijker dan het is. Veluwefonds heeft geen traditie of bekendheid waarmee het gemakkelijk donaties aantrekt en de tijd waarin bedrijven ruimhartig aan goede doelen in hun regio schenken is voorbij. Ook blijken er geen algemene operationele verdienmodellen voor natuur of landschap te bestaan.

In de praktijk staat het Veluwefonds ook voor de voorwaardenscheppende opdracht deugdelijke verdienmodellen te ontwikkelen om daarmee een duurzame private middelenstroom te kunnen genereren.

Streekfonds en ANBI

Het Veluwefonds richt zich op een begrensd geografisch gebied en is daarmee te typeren als een streekfonds. Het Veluwefonds is een non-profitorganisatie en erkend als ANBI.

Bestuur en organisatie

Het onbezoldigde bestuur van de stichting bestaat uit bij voorkeur vijf leden. Deze worden benoemd vanuit de kringen van openbaar bestuur, algemeen bedrijfsleven, recreatief bedrijfsleven en maatschappelijk bedrijfsleven op de Veluwe en hebben bestuurlijke ervaring. De bestuursleden zijn niet noodzakelijkerwijs specialist op de gebieden waarop zich de doelen van het Veluwefonds richt. De bestuurders hebben zitting in het bestuur zonder last of ruggespraak.

Het bestuur kan een Raad van Toezicht van drie personen instellen.

Naast de bestuurders kent het Veluwefonds een 15-tal ambassadeurs. Dit zijn betrokken Veluwenaren die bereid zijn periodiek mee te denken en het bestuur van advies te dienen.

Inbedding in de Veluwe

Het Veluwefonds streeft naar een brede inbedding in de Veluwse samenleving. Het probeert dat onder andere te bereiken door bestuurders en andere functionarissen gespreid over de Veluwe en vanuit verschillende maatschappelijke herkomst te rekruteren.

Het werk van het Veluwefonds wordt voor een belangrijk deel mogelijk gemaakt door donateurs. Van doorslaggevend belang zijn de institutionele donateurs (partners) zoals gemeenten, terreineigenaren, landgoederen en bedrijven. Het onderhouden van de band met onze partners en het werven van nieuwe partners is van belang voor onze bestaansgrond.

besteding van middelen

Voor de uitvoering van een belangrijk onderdeel van het fonds zijn, het inzetten van middelen om de doelen ter verwezenlijken, is meer specialistische kennis nodig dan in het bestuur aanwezig is. Het bestuur stelt daartoe een toedelingscommissie in. Deze adviseert het bestuur aan de hand van vastgestelde criteria m.b.t. de toedeling van gelden aan projecten die binnen de doelen van het Veluwefonds liggen. Het functioneren van de toedelingscommissie wordt geregeld in het reglement Toedelingscommissie.

Agenda 2020 - 2024

ontwikkeling verdienmodellen

Momenteel ligt het accent van de activiteiten van het Veluwefonds op het ontwikkelen van effectieve verdienmodellen voor de Veluwe. Projecten die daartoe worden uitgevoerd zijn:

Habitatbanking

Sinds 2016 zet het Veluwefonds zich actief in om een transparant systeem operationeel te krijgen waarbinnen gewaarborgde credits biodiversiteit geproduceerd en verhandeld kunnen worden. Dat is vooral nodig om het voor ondernemers aantrekkelijk te maken om vanuit MVO-gedachten te investeren in natuurkwaliteit. Veluwefonds was daartoe met Vitens, K3Delta en Gemeynt initiatiefnemer van een "Pilot Habitatbanking op de Veluwe". Inmiddels zijn hier modellen, processen en protocollen ontwikkeld en getoetst. Een uitgebreid eindrapport is beschikbaar (2018).

Met een uitgewerkt theoretisch model op zak heeft Veluwefonds zich begin 2020 als partner aangesloten bij Deltaplan biodiversiteitsherstel, dat de beschikbaarheid van verdienmodellen als een van de kritische succesfactoren voor hun doelstelling ziet. In deze opdracht trekken Veluwefonds en Deltaplan biodiversiteitsherstel verder samen op.

Ter voorbereiding op de feitelijke in- en oprichting van de Habitatbank wordt nu eerst een inventarisatie van ontwikkelingskosten en een verkennende business case Habitatbank opgesteld. De oplevering daarvan is voorzien in voorjaar 2021.

Daarnaast wordt in samenwerking met Deltaplan biodiversiteitsherstel eind 2020 een coalitie van partners gesmeed die Veluwefonds moet ondersteunen bij de aanvraag van financiering voor de oprichtingskosten van de Habitatbank (voorzien in 2021).

Biodiversiteit in aanbestedingen

Veluwefonds wil bevorderen dat investeren in biodiversiteit een onderdeel wordt van duurzaam aanbesteden door (semi-)overheid zoals Rijk, provincies, gemeenten, waterschappen en uitvoerende overheidsdiensten. Daarmee wil Veluwefonds een aanzienlijke markt creëren voor de Biodiversiteitscredits van de Habitatbank.

In combinatie met het Veluwecertificaat kan dit jaarlijks voor enkele tonnen aan investeringen in de Veluwse natuur opleveren. Deze investeringen moeten dan gezien worden in aanvulling op de Provinciale middelen voor natuur en zullen voornamelijk buiten het Gelders Natuurnetwerk gerealiseerd worden. Het resultaat is meer en robuustere natuur op de Veluwe.

De vooronderzoeken en workshops zijn afgerond. De resultaten zullen worden verwerkt in een handreiking *Biodiversiteit in aanbestedingen*, waarna een actieve promotie zal plaatsvinden.

Veluwecertificaat

De projecten *Habitatbanking* en *Biodiversiteit in aanbestedingen* voert Veluwefonds uit om te kunnen beschikken over een adequaat financieringsmodel voor natuurontwikkeling. Deze resultaten zijn landelijk te gebruiken.

Het project *Veluwecertificaat* is er op gericht ondernemers te motiveren hun investeringen in biodiversiteitsontwikkeling op te Veluwe te realiseren. Het *Veluwecertificaat* maakt gebruik van de biodiversiteitscredits van de Habitatbank en voegt daar als extra dienst aan toe een Veluwse grondeigenaar voor te dragen die bereid is om die natuurontwikkeling te realiseren die aansluit bij de wens van de investeerder. In het *Veluwecertificaat* worden locatie, type natuur en het aantal biodiversiteitscredits vastgelegd. Veluwefonds ontvangt een bijdrage voor deze aanvullende dienst.

De voorbereidende ontwikkeling is afgerond. Het certificaat kan effectief worden zodra de Habitatbank operationeel is.

Veluws water

Veluwefonds wil Veluwse restaurants verleiden om in plaats van gebotteld bronwater *Veluws water* te serveren. *Veluws water* is water uit de kraan dat herleidbaar is tot een Veluwse bron van Vitens, of afkomstig is van een eigen bron van het restaurant. Het wordt gefilterd, gekoeld en al dan niet van CO₂ voorzien geserveerd via een tapinstallatie. Het is veel goedkoper dan gebotteld water en zeker zo lekker. Deelnemende restaurants doneren aan Veluwefonds voor de versterking van natte natuur op de Veluwe.

De voorbereidingen voor dit project zijn afgerond. Het merk *Veluws water* is geregistreerd. Het is nu de opdracht deelnemers te werven.

Promotie van de verdienmodellen

Het ontwikkelen van verdienmodellen is één stap, de vermarkting daarvan is het logische vervolg. Veluwefonds zal de komende jaren de promotie van gebruik van bovenstaande verdienmodellen actief ter hand nemen. Daarbij wordt gedacht aan gerichte acties naar de verschillende beoogde doelgroepen.

Versterking Veluwse natuur

Versterking van de Veluwse natuur betreft de hoofddoelstelling van het Veluwefonds. In de periode 2013 – 2017 zijn daartoe vier landschapsveilingen voor de Veluwe gehouden. Hoewel deze, met bijbehorend Veluwediner, een goede PR-werking hadden, wogen de opbrengsten onvoldoende op tegen de kosten en inspanningen die ermee gemoeid gingen. Inmiddels is het wachten op de resultaten van bovengenoemde projecten.

Gebiedsmakelaars

Om, zodra *Habitatbanking* en *Veluws water* op grotere schaal middelen ten behoeve van natuurversterking gaan opleveren zal Veluwefonds voorbereid moeten zijn op het besteden van die middelen. Het is de bedoeling om daarvoor actief geschikte terreinen te zoeken. Voornemen is om daartoe een netwerk van zowel personen als organisaties te vormen die een rol als gebiedsmakelaar kunnen vervullen.